

olvasó jókedvű érdeklődését. Tanulmányozása közben nemcsak a valóban élő modern nyelvvel ismerkedünk meg, hanem a sajtóságos angol gondolkodásmódban, a nép lelkületébe is bepillantást nyerünk.

A pedagógiai érzéssel, gondosan összeállított szövegek mellett szöszedet van, ez megkönnyíti olvasásukat. A fontosabb nyelvtani szabályok elismétlésére helyenként rövid, világos nyelvi magyarázatok szolgálnak.

Mint olvasnivaló is érdekes ez a kis füzet, a tanítást pedig mind a magántanulók, mind a tanfolyamhallgatók számára könnyűvé és élvezetessé teszi. A szöveget Gyenes Gitta humoros művészi rajzai kísérik.

Petrovay Ilona.

Új csapásokon. Beszéddek, versek, színdarabok, tornaünnepéyek, népművelési előadások, stb. gyűjteménye. Összeállította: *Zányi József*. Megjelent a Magyar Ünnep tanügyi folyóirat kiadásában, Szeged, 1936. 80, 400 oldal.

A tanító kartársak Szegeden megjelenő tanügyi lapja, a Magyar Ünnep pályázatára igen sok, értékesnél értékesebb gyöngyszem érkezett be. Igen hasznos, jól értékesíthető segítséget nyújtott a folyóirat, amikor nem adta át az enyészetnek ezeket a munkákat, hanem általuk útmutatást, segítséget ad, irányt mutat az iskolai és iskolán kívüli népnevelés minden terén, minden alkalomra. Sok helyen hasznát vehetik polgári iskolák tanárai is. Gyermekszíndarabjai, néhol kevés alakítással, anyagot adnak polgári iskolai ünnepélyekre is.

A gyűjtemény a Magyar Ünnep kiadóhivatalánál megrendelhető 6.40 P-ért, bolti ára 7.60 P.

KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK.

1. **Katonai szolgálatra való előkészítés az iskolában.** Az osztrák iskolák új tantervei újabb feladatot tűztek az iskolák elé „Vormilitärische Ausbildung” címen. Ezt a célt szolgálja a Hauptschule tanterve, amikor meghagyja, hogy minden tornaórának tíz perce és minden hónap egyik játékdélutánja katonai előkészítő gyakorlatokra fordítandó. Hogy a tanítók és tanárok az új feladatot megfelelően teljesíthessék, az elmúlt szünetidőben több tanfolyamot rendeztek részükre. A 2—2 hétig tartó tanfolyamokat egy tényleges alezredes vezette, aki a tanfolyam megnyitásakor kifejtette a Vormilitärische Ausbildung célját. Eszerint a cél első sorban a hazafias nevelés kiegészítése, a katonai szolgálat előkészítése úgy testi, mint lelki és szellemi vonatkozásban, a honvédelem alapelveinek ismertetése és ezzel az ország összlakosságának előkészítése a honvédelemre, arra való tekintettel, hogy a jövő háborúja az ország minden lakóját közvetlenül érinti. Nem új tantárgy bevezetéséről van szó, hanem arról, miként lehet a katonai szolgálatra való előkészítést az iskolai tantárgyaiban érvényesíteni. Ez a nevelés megkívánja a történettanításnál a katonás hazafias gondolkodás fejlesztését, a földrajz-tanításnál a tereptan és térképolvasás gyakorlását, a fizikánál a lövedékmozgás, a különféle fegyverek, a légvédelem ismeretét, a tornánál a katonás

testi nevelést. Ennek megfelelően történt a tanfolyamon részt vett tanítók és tanárok kiképzése. Kivánatosnak tartják, hogy minden osztrák tanító és tanár részt vegyen egy ilyen tanfolyamon.

Németországban „Wehrerziehung“ címen iparkodnak katonás szellemet meghonosítani az iskolai nevelésben. Hangoztatják, hogy az nem azt jelenti, hogy az iskola a gyermeket mielőbb megtanítsa a géppuska, kezelésére, hanem hogy az iskolai nevelés készítse elő a laktanya későbbi munkáját. A német iskola becsvágya legyen, hogy jó tanítványaiból derék katonák legyenek. Német felfogás szerint a polgári és katonai nevelés időt múlt megkülönböztetés. A polgári iskolák is kitűnően érvényesíthetik a katonás nevelés legjellemzőbb tényezőit és fejlesztheti a bátorság, a fegyelem, az engedelmesség, az alárendelés, a felelősség, az önfegyelmzés, a bajtársiasság, a kitartás érzését, amivel nagy szolgálatot tesz a későbbi kiképezésnek.

Az iskolai oktatás különben is sokat adhat a tanulónak, aminek a későbbi katonaság hasznát veszi. A lövedék mozgása kitűnő mennyiség-tani példát szolgáltat, a világháború kitűnően felhasználható a földrajztanításban, a történettanítás sok alkalmat nyújt a katonás nevelésre, anélkül, hogy a tanárnak katonai szakértőnek kellene lennie, a kémia példát szolgáltat a békés erjedésre, de a háborús gázok fejlesztésére is, a fizikai törvényeket lehet szemléltetni a lokomotívon, de a tankon is, a rádió tanításánál ki lehet fejteni, hogy mennyire közelebb hozza az a népeket egymáshoz, de nem szabad elhallgatni azt sem, hogy háborúban nem lehet vezetéket bombákkal megsemmisíteni és így nem lehet megakadályozni, hogy a hadsereg részei egymással érintkezzenek. Az új, általános védkötelezettséget ne úgy tanítsa az iskola, hogy ezentúl mindenki köteles katonai szolgálatot teljesíteni, hanem hogy ezentúl mindenkinek szabad hazafias kötelességének eleget tenni.

A német iskola célja legyen olyan generációt nevelni, amelyik nem óhajtja a háborút, de nem is fél tőle és nem hiszi el, hogy halandó ember a háborút valaha is megszüntetheti. A német fiatalságnak a maga valóságában kell a világot bemutatni, a tanulónak meg kell látnia az ott folyó örökös harcot. Az iskola lássa el a fiatalságot mindazzal a testi, szellemi, világnézeti fegyverzettel, amivel ezt a harcot sikerrel megküzdeni tudja. A Wehrerziehung tehát nem külön katonai tantárgy elsajátítását célozza, nem katonai készség, vagy katonás szemlélet megtanítását jelenti, hanem katonás szellem, nemzeti és szociális felfogásra való nevelést kívánja. Ha a német iskola az ifjúságot ráneveli, hogy a katonai felszerelést később örömmel cipel, akkor a német nép jövőjét biztosította.

A gondolat úgy Ausztriában, mint Németországban nagy, újabb irodalmat teremtett. A fontosabbak:

Burger—Groll: Handbuch der vormilitärischen Erziehung. Wien, 1936. 245 oldal. 9 Sch. A kérdést részletesen tárgyalja. Sok gyakorlati feladatot nyújt a terepre, játéktérre, sátoztáborba stb.

Fr. Fedra: Methodik der vormilitärischen Ausbildung. Wien, 1936. 132 oldal. 5 Sch.

R. Mlaker és A. Hympan: Wehrgeographische Karte von Oesterreich. 1:500.000, Wien. 80 Groschen. A vormilitärische Erziehung szolgálatában álló térkép. Bemutatja Ausztriának természetvéde, kevésbé védett és védtelen

határait. A vizek meg vannak különböztetve használhatóságuk szerint, használhatók-e szállítási célokra, vagy pedig forgalmi akadályok-e? A vasutak és egyéb utak is használhatóságuk szerint vannak jelezve. Mellékrajzok mutatják az ország járható útjait, a vízierőket, a nyersanyag forrásokat, ipari területeket stb. Az egész térkép csupa olyan részletet emel ki, ami az ország védgeográfijára tartozik.

Dr. H. W. Ziegler: Wehrerziehung im neuen Geiste. Erfurt, 1934., a németországi katonai szellem nevelésének szolgálatában áll.

L. Gruenberg: Wehrgedanke und Schule, Leipzig, 1934. Az iskola szempontjából tárgyalja azt a fontosabb anyagot, amire az iskolai oktatásnak ki kell térni. Megmutatja, hogy az iskola egyes tantárgyainál hogyan érvényesülhet a honvédelem gondolata.

Dr. Ottmár Fecht: Wehrkundliche Stoffe für den deutschen Geschichtsunterricht. Frankfurt a. M., 1935. Gyakorlati útmutatást ad a középiskolák felső osztályai számára.

E. Linns: Geländedienst. Leipzig, 1936. Terepleírások, tájékozódás a terepen, térképismeret tárgyalásánál nem száraz anyagot nyújt, hanem az iskolai gyakorlatot szolgáló bő feladatgyűjteményt tartalmaz, amivel a gyakorlati oktatásnak nagy szolgálatot tesz. Sok kép és vázlat magyarázza a szöveget.

W. Morgner: Schulversuche zum Luftschutz. Leipzig, 1935.

Die Schule im Dienste des Luftschutzes. Ein Bilderbericht und Wegweiser. Berlin. A könyvet kiadta a Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht. A két utóbbi könyv értékes útmutatást ad a légvédelemre.

Ez az irodalom, amely az utóbbi két évben megjelent idevágó irodalomnak csak kis része, élénken rávilágít arra a tervszerű munkára, ami a német iskolákban folyik.

(Die Deutsche Schule.)

2. *Film a középiskolában.* Ilyen címen írt *Dr. Hans Amman* nagyobb tanulmányt a *Monatschrift für höhere Schulen* c. folyóiratban. A tanulmány szerzője hivatásosan foglalkozik az oktatófilm kérdésével, úgyis mint a bajor oktatófilm-bizottság vezetője, úgyis mint a kinematográfia előadó tanára a müncheni technikai főiskolán. Szerinte az iskolai oktatás szempontjából kétféle vetített képpel kell foglalkozni: a vetített állóképpel és a mozgó képpel. Nem kell ugyanis azt hinni, hogy a mozgókép valaha is kiszoríthassa a vetített álló képet az iskolákból. A vetített álló kép a középfokú tanítás régen nélkülözhetetlen szemléltető eszköze, melynek nagy értéke sem tudományos, sem pedagógiai, sem esztétikai szempontból nem lehet kétséges. A mozgókép a tanításban hasznosan csak ott alkalmazható, ahol tényleges mozgást akarunk szemléltetni, ahol a mozgás erőltetett, ott a mozgó kép nem felel meg a tanítás céljainak. Ha egy festői kaput akarunk bemutatni, akkor ne szaladjon azon autó keresztül, mert a tanuló figyelmét a mozgó autó és nem a régi kapu architektúrája köti le. A mozgó színházaknak bármily mutatós városképei, vagy tájképei, ahová csak azért van mozgás beállítva, hogy a kép mozgó legyen, nem szolgálják a tanítás tervszerű céljait, mert a város tipikus építkezése, a táj jellemző formája az ilyen képeken nem figyelhető meg. A tanulót elsősorban a képen látható mozgás érdekli, ezek kötik le teljesen a figyelmét.

A mozgó film mindaddig nem lehetett komoly eszköze a tanításnak, amíg nem sikerült: 1. olcsó gépet szerkeszteni, amely nem igényel külön tűzbiztos vetítő helyiséget és kezeléséhez nem kell külön erre kiképzett szakember; 2. olyan filmet előállítani, amely nem tűzveszélyes, az ú. n. normál-filmnél jóval keskenyebb, tehát olcsóbb és könnyebb. Az újabb technikának sikerült ezen kíváncsolomnak eleget tenni, elkészültek a könnyű, tűzmentes filmek és a keskeny filmekhez olcsó, könnyen kezelhető vetítógépek.

Nehézzé teszi a kérdés végleges megoldását, hogy mindez a legsúlyosabb gazdasági viszonyok között történik és az iskolák nem rendelkeznek a kellő anyagi eszközökkel, hogy akár az olcsó vetítógépet beszerezhessék, akár a filmek kölcsöndíját fedezhessék. Német miniszteri rendelet a szülőket kötelezi az anyagi eszközök megteremtésére, ezzel az iskolák valamennyire közelebb jutottak a tényleges megvalósításhoz.

Míg az állókép nyugvó tárgyak szemléltetésére szolgál, a mozgó kép mozgó életet mutat. A mozgó kép a tanulót azon feladat elé állítja, hogy a mozgás egyes fázisait megfigyelje és a részképeket egységes egészszé formálja; a mozgás ütemét kövesse és az egyes benyomásokat szintetikus úton teljes élménnyé fejlessze. A mozgó képpel való tanítás tehát egész más eljárást igényel, mint az álló képpel való szemléltetés. A vetített álló képnél a tanulónak időt lehet engedni, hogy az egyes részleteket nyugodtan megfigyelhesse, a mozgó képnél a mozgással együtt kell haladnia. A módszer kérdését tárgyalta 1934-ben a nemzetközi oktatófilm kamarának Rómában tartott nemzetközi kongresszusa, ahol a következő határozatot hozták:

1. Az oktatófilm egyik legfontosabb tanítási eszköz. Minden tantárgynál alkalmazandó, ahol értékes szemléltetést nyújthat. A film feleljen meg a tantárgy jellegének és a tanuló fejlődési fokának.

2. A film ne hátráltassa a tanítói egyéniség kifejtését. A probléma felállítására a tanító dolga, valamint a tanuló felvilágosítása, tények magyarázása és a tanulók tevékenységének irányítása is.

3. A film ne kényszerítse a tanulót passzivitásra, hanem segítse az öntevékenységet.

4. Ha szükséges, a tanár a film szaladása közben is tanítson.

Természetes, hogy a közvetlen szemléltetés a legértékesebb. Magát a tárgyat nem pótolhatja teljesen semmi. Ha azonban a tárgy nem áll rendelkezésre, akkor a legjobban helyettesíti azt a vetített fotográfia. Nincsen tárgy, ahol akár álló, akár mozgó formában a vetített kép ne volna alkalmazható.

Szinte csodálatos módon használja föl a mozgó képet a biológiai tanítás. Az idevágó filmek nagy fáradsággal állíthatók elő, de mély betekintést nyújtanak a természet műhelyébe és különösen a mikroorganizmusok életébe. Itt mutatkozik elsősorban a mozgó filmnek semmi mással nem pótolható volta. A mozgó film itt olyan hatásokat kelthet, mik egyébként emberi szem elé soha se kerülhetnének. Betekintést engednek a növényi élet csodáiba, megmutatják a mag csírázását, a növényeknek a világosság felé való törekvését, a növény növekedését és a vele kapcsolatos életjelenségeket. Ezek közül egyetmást mikroszkópon szoktunk bemutatni, de a filmnek óriási előnye, hogy az egész osztály egyszerre láthatja, minden tanuló úgy látja, ahogy azt látni kell, ami a mikroszkópi bemutatásnál nem biztosítható, a filmnél a

tanárnak módja van egyidejűleg az egész osztálynak magyarázni a képet. Ugyanez áll az állati élet megfigyelésénél, sőt az emberinél is. Igen tanulságosak a Németországban idevágó már kész filmek; az infuzóriák és amőbák élete, a sejtoszlás, a csirke kifejlődése a tojásban, a méh és hangya állami élete, a lélekzés, a vérkeringés, a szív működése, stb., de már ez a pár felsorolás is mutatja, hogy ennél a tárgynál alig van határa a szemléltetési lehetőségnek. Igen értékeset nyújt a film a higiénia tanításánál. (Fogápolás, csecsemőápolás, tuberkulózis, stb.)

Sokat fogja használni a mozgó filmet a földrajztanítás, főként idegen népek és kultúrájuk megismertetésére. Itt sokat szerepel a jövőben is az álló kép, mert a nyugodt tájképet csak ezek vetítésével lehet bemutatni. Kísérletek történnek, hogy rajzfilmekkel a hegyek és völgyek keletkezését is bemutassák.

A vegytanban rövid filmekben bemutathatók nehezebb kísérletek, melyeket az iskola egy, vagy más okból nem mutathat be. Számosak lesznek a technikát szemléltető filmek. A vas, acél, üveg, papír, gáz, stb. előállítás és különféle feldolgozása, a különféle szénfajták bányászata és értékesítése, stb. igen értékes anyagot nyújt. A barnaszénnek keletkezését rajzfilmen mutatják igen tanulságosan.

A fizika tanításánál különösen fontos lesz a technikai berendezések bemutatása, mert az iskolának ritkán van alkalmja ilyen gyárak megtekintésére. De ha van is rá alkalom, a gyár látogatása sok időt vesz igénybe és rendszerint gyors tempóban megy végbe. A film annyiszor ismételhető, ahányszor a tanítás sikere azt megkívánja. Nehezen érthető technikai berendezések rajzfilmekkel szemléltethetők, pl. a motor, vagy a gőzgép működése. Ugyancsak rajzfilmekkel szemléltethetők az elektromos jelenségek is.

A matematikában kevés alkalom lesz a film felhasználására, bár kísérletek történnek egyes problémák (Pythagoras tétele) szemléltetésére.

Az anyanyelv és történelem tanításánál óvatosságra int a cikkíró. Filmek a mese és mondavilágból különféle szempontból értékelhetők. Friss életet hozhatnak a gyermek képzeletvilágába, de viszont helytelen felhasználással a meglevőkben nagy károkat okozhatnak. Ugyanez áll a történelmi filmekre is, különösen ha a történelem nagy embereinek munkásságát és életét mutatják be. Háborús filmek se mindig teljes értékűek és különösen pedagógiai szempontból tehető ellenük sok jogos kifogás.

(Monatschrift für höhere Schulen.)

3. Az iskolaviszonyok a gazdag Franciaországban sem egészen kifogástalanok. Ezt mutatja a francia írni-olvasni nem tudók számáról legújabban kiadott kimutatás. Eszerint Franciaországban 1924. óta 3%-kal emelkedett az analfabéták száma, de erősen emelkedett a csak olvasni tudók száma is. Ezen jelenség oka a hiányos iskolalátogatásban található. Az iskolakötelezettség 6 éves kortól a befejezett 13 éves korig tart és ez fiúkra és leányokra egyaránt kötelező. A kötelezettség teljesítésére szigorú törvényes intézkedések is vannak, csakhogy ezek nem hajthatók mindenütt végre. Az esztendőnk nagy részében a tanulók 28%-a hiányzik az iskolából, a tanulók megközelítően teljes száma csak novembertől áprilisig jelenik meg az iskolákban. Egyes kantonokban az évnek csak 60 napján járnak a gyermekek rendszeren

az iskolába. Részben azért, mert a szülők túlkorán befogják a gyermeket a munkába, de sok gyermeket az iskolaépület nagy távolsága tart vissza a rendes iskolalátogatástól. Ezeknek a rendezetlen iskolaviszonyoknak a következményét mutatja egy 1934-ből származó statisztika is, mely szerint ebben az évben az elemi iskolai tanulók 47%-a vagy nem bocsátottatott a kötelező záróvizsgálatra, vagy ha odabocsátattak, nem feleltek meg a követelményeknek. (Franciaországban az elemi iskola középső szakaszának befejeztével a tanulók záróvizsgálatot tesznek a tanfelügyelő jelenlétében.)

Egy október 1-én életbe lépett törvény a tankötelezettséget egy évvel kiterjeszti. Az indokolás szerint a francia ifjúság nyomasztó munkanélküliségét akarják ezzel csökkenteni, másrészt alaposabb intellektuális és nemzeti nevelésben akarják az ifjúságot részesíteni. A kormány egy, a nyáron kiadott rendeletben felhívja a tankerület főnökeit, hogy a szükséges tantermekről, azok berendezéséről, valamint a kellő tanszemélyzetről idejében gondoskodjanak. Ahol ez áthághatatlan nehézségbe ütközik, ott a törvény csak 1937. október 1-én lép életbe.

Ez a törvény azonban az előbb említett bajokon nem segíthet, mert a hiányos iskolalátogatás főokait nem hárítja el.

4. A francia közoktatási miniszter szigorú rendeletben megtilt mindenféle **politikai propagandát az iskolában**. A rendelet kiemeli, hogy az utóbbi időben különösen a párisi iskolákban kapott lábra a politikai propaganda és ez bizonyos pártok részéről olyan módon történik, hogy ez alkalmas a polgárháború szellemét bevinni az iskolai nevelésbe. Megtilt mindenféle politikai röplap terjesztését és pedig nemcsak az iskolában, de az iskola környékén is. Felhívja az iskolák igazgatóit, hogy szigorúan ellenőrizzék a rendelet betartását és elvárja, hogy mindenféle politikai propaganda azonnal megszűnik az iskolákban. Mindenütt, ahol ez szükséges, erélyes intézkedést vár a rendelet az iskolák vezetőitől.

5. **Bulgáriában a tanulók száma**, a gazdasági krízis folytán előállott nagy nehézségek dacára, rohamosan szaporodik. 1911/12-ben 468.629 volt az iskolába járó tanuló ifjúság száma. Ez a szám 1925/26-ban 661.000-re, 1927/28-ban 752.000-re, 1930/31-ben 982.000-re és ma 1 millió fölé emelkedett. Ezekben a számokban nem szerepelnek a mohamedán tanulók. Bulgáriában 600.000 mohamedán él és így föltehető, hogy a mohamedán tanulók száma a bulgár tanulók számának egyötöd része. Az iskolaköteles gyermekek mintegy 8%-a nem jár iskolába. 1911/12-ben 2300 diák volt a főiskolákon, ez a szám a múlt tanévben 8000-re szaporodott, ezeknek kb. 40%-a nő.

6. **Középiskolai tanárok képzése Olaszországban**. G. Kalo, a florenci egyetem pedagógiai tanára nagyobb tanulmányban hívja föl az intéző körök figyelmét arra az égető kérdésre, hogy a fasiszta állam tudatában a tanító fontos nemzeti feladatának, az elemi iskolai tanítóság képzését magasra emelte, addig a középiskolai tanárok kiválogatásában és kiképzésében nem történt semmi. Gentile, a fasiszta oktatás újraszervezője, a népoktatást alapjában átalakította, a felső oktatást is megreformálta, de a középiskolai tanárok kiképzése ma is fölötte hiányos. A középiskolai tanár az egyetemi studiumok elvégzése után közvetlenül az iskola szolgálatába lép, anélkül, hogy megfelelő pedagógiai kiképzésben részesült volna. Calo kifejti a pedagógiai gyakorlat

megszerzésének fontosságát, hivatkozik Kerschensteinerre és Sprangerre, akik szerint mielőtt a tanár felelősségteljesen az iskola szolgálatába lép, előbb megfelelő gyakorlat szerzésére, pedagógiai képzettségre van szüksége. Ezért követeli mindenekelőtt a pszichológiának és pedagógiának kötelező studiumát mindazok részére, akik tanári pályára készülnek. De az elméleti studiumnál is fontosabbnak tartja a gyakorlati kiképzést, amelyet külön erre a célra szervezett iskolákban kell megadni. Kívánja azt is, hogy a jövőendő középiskolai tanár bizonyos előzetes működést fejtsen ki az ifjúsági szervezetekben is.

7. A finn közoktatási miniszter körlevelet intézett az iskolák vezetőihez, melyben felszólítja a tanárokat, hogy **hétfőre ne adjanak házi feladatot**, hogy a tanulók zavartalanul fordíthassák a vasárnapot pihenésre és szórakozásra.

8. Anghelescu román közoktatási miniszter elrendelte, hogy ha egy osztály katolikus tanulói között akár csak egyetlen nem magyar nemzetiségű tanuló is van, **a hittan oktatása csak román nyelven történhetik**. — Vargyaszon görögkeleti hittanórára rendelték azokat az unitárius gyermekeket, akiket román származásúaknak minősítettek. — Ugyancsak ez a rendelet megtiltotta a szidó vallástán tanítását az állami iskola helyiségében. A hitoktatóknak az iskolán kívül kell megfelelő helyiségről gondoskodni.

9. Belgiumban a közoktatási miniszter rendeletben felhívja a középiskolák tanárait, hogy a tanulókat ne terheljék túl iskolai feladatokkal. Ecélből szabályozza a **házi feladatokra fordítható időtartamot**. A középiskola alsó két osztályában ez hetenkint legfeljebb 6 óra lehet, a következő két osztályban legfeljebb 8 óra és a felső osztályokban legfeljebb 12 óra.

10. Az angol sajtóban, valamint az angol pedagógiai egyesületekben erős mozgalom folyik a **koedukáció ellen**. Általában azt is kívánják, hogy nők ne tanítsanak fiúiskolákban és a tanulók különösen a pubertás idején nemek szerint elkülönítve taníttassanak.

11. **Szovjetországra nagy tanítóhiányt** okozott az, hogy a tanítók gyakran otthagyták az iskolát és jövedelmezőbb pályát választottak. A tanítói fizetés különösen az iparosmunkások bérével összehasonlítva, oly csekély volt, hogy ez nem vonzotta erre a pályára a fiatalokat, aki pedig oda-került, iparkodott azt otthagyni. A szovjetkormánynak most kiadott rendelete megállapítja, hogy a tanítósnak nagy részének pedagógiai ismerete a legelemibb követelményeknek sem felel meg. Mivel a tanítói állásokra képesített tanító már nem jelentkezett, a gyermekek nevelésére és tanítására olyanokat alkalmaztak, akiknek semmiféle, vagy nagyon csekély képzettségük van és az iskolában sehogysem felelnek meg. Erre való tekintettel ez a kormányrendelet fölemeli úgy az elemi iskolai tanítók, valamint a középiskolai tanárok fizetését és annak nagyságát a szolgálati évek számától, a képesítés minőségétől és a tanításban elért eredménytől teszi függővé. A fizetésen kívül különféle pótlékokat is megállapít, így többek között helyi pótlékokat, vagy a dolgozatok javításáért is megállapít pótlékot. Ugyancsak a kormányrendelet a tanítói cím használatát is szabályozza, ezt megfelelő képesítéshez köti, az oda nem való elemeket ki akarja küszöbölni az iskolából. A címek: népi iskolai tanító, középiskolai tanító, a kiváló tanítók címe érdemes tanító.

A rendelet kifogásolja azt is, hogy a tanítókat minden ok nélkül helyezgetik egyik helyről a másikra és különösen kifogásolja a tanév közben való áthelyezést, amivel megszűnik a tanítási eredményért való felelősség.

(Internationale Zeitschrift für Erziehung.)

Szenes Adolf.

LAPSZEMLE.

Pedagógiai Szeminárium folyó évi októberi számában *Dr. Haltenberger Mihály: Az európai országok mai határai* címen nyújt a háború előtt és utáni országok határaitól összehasonlítást, tanulságos és világos áttekintést. *Révész Emil dr.: A jénai lélektani kongresszusról* c. közleményben a f. év július havában tartott lélektani kongresszus programját ismerteti. A tárgyalat témák elsősorban az érzelemre, és az akaratra vonatkozó vizsgálatokra vonatkoztak. A kongresszuson a német pszichológusok mellett két magyar tudós is szerepelt: *Schiller Pál* budapesti egyetemi tanár, ki a *viccről és komikusról* tartott előadást, továbbá *Boda István* szegedi egyetemi magántanár, ki előadásában a *tipológiai és a személyiségkutatás különbözőségét* fejtette ki. *Mesterházy Jenő: Az Apponyi-tér szobrai* c. cikkében a két nagy magyar: Pázmány Péter és Verbőczy István szobrairól nyújt tanulságos, történeti háttérrel megírt ismertetést. *Rákosné Szilárd Margit: Énektanításunk* c. tanulmányában azt fejtegeti, hogy még nagyon sok iskolában vagyunk távol attól, hogy az énekórákon át a maradandó értékű magyar dalokat tanulóinkkal megkedveltessük, holott az énektanításnak egyéb nevelőértékek mellett ez volna egyik nemzeti szempontból is nagyon fontos feladata. A folyóirat *Mintatanítások* rovatában *Nemes Árpád dr.: Mohács felé . . . Jankovits Miklós dr.: A felkiáltójel, Faller Gizella: Kossuth Lajos és Lengyel Ferenc: A testek tulajdonságai* címen mutatnak be szépen felépített bemutató tanításokat. A lap gazdag könyv- és folyóiratszemeleje után a *Fővárosi Pedagógiai Szeminárium 1936/37. évi programját*, majd *Nyireő Éva: Iskolai könyvtárak szervezése és kezelése* c. cikkének folytatását olvashatjuk. —

A folyóirat novemberi számában *Imre Sándor dr.: Az iskola küzdelme a felületesség ellen* címen írt vezető cikket. Megállapítja, hogy a mai életnek a felületesség igen gyakran velejárója. Az iskolának a felületesség ellen küzdenie kell. A küzdesnek akkor lesz sikere, ha komolyan vesszük és semmit sem mulasztunk el. Itt fontos a megelőzés, rászoktatás az ellenkezőjére: a meggondolásra, a pontosságra, az alaposágra, a felelősségre. A felületesség elleni küzdelem az érzékszervek helyes használatára való szoktatáson kezdődik és a felelősség állapotának kialakulásáig tart. Igen fontos lépés a küzdelemben a kötelességek gondos elvégzésére, a szabályok pontos megtartására, önfegyelmezésre és önbírálatra való szoktatás. Az ismeretek alaposságának pedig a helyes megfigyelésekre és a lehető legjobban való dolgozásra való törekvés a feltétele és biztosítéka. A nevelőknek az értelmes és szilárd tudás elősegítéséért kell dolgozniuk. Következetes, tervszerű munkával ezen a területen is eredményeket érhetünk el. A felületességben a komoly ember lelkiismeretlenséget lát. A társadalom azt kívánja tőlünk, hogy annak tagjai között mennél több legyen az alapos ember. A folyóirat következő tanul-